

— Har sammansättningen Naturlag. — b) Af meniskor stadgad, inom ett visst samfund gällande regel för utöfvandet af den fria viljan. Kallas, i motsats till de naturliga lagarna, Positiv lag, äfv. Borgerlig ell. Juridisk lag, Samhällslag, Mensklig lag. *Föreslå, stifta, sanktionera en l. L. om tronföljden i riket. Handhafva L-arnes efterlefnad. Bryta, öfverträda en l. Göra signågot till l.*, anse sig ovilkorligt pliktig dertill, t. ex.: *göra sig till en l. att vara artig emot fruntimmer.* (Ordspr.) *Nöden har ingen l.*, nöden tvingar ofta till lagbrott; äfv. i nödfall hjälper man sig så godt man kan. — c) Samling af särskilda lagbestämmelser, som angå något visst rättsområde. *Borgerliga l-en*, samtliga de lagar i ett samhälle, som angå borgerliga rättsförhållanden. *Romerska l-en*, samlingen af de lagar, som gällde för det fordn romerska riket. *Kanoniska l-en*, se *Kanonisk. Studera l-en. Skipa l. ell. l. och rätt. Hålla alla vid l. och rätt*, låta alla åtnjuta sina lagliga rättigheter. *Efter l.*, som *l. förmår*, enligt lagens föreskrift, bud. (Fig.) *Läsa l-en för någon*, se *Lexa upp*. — Har sammansättningarna: Kriminal- ell. Brottmålslag, Kyrkolag, Sjölag, Krigslag, Uplandslagen, Vestgötalagen, m. fl. — d) (teol.) a) Det Guds ord, som lärer människan, hurudan hon bör vara och icke vara, hvad hon bör göra och icke göra, samt derigenom meddelar henne kunskap om synden, och hos henne uppväcker och bibehåller ångern. Motsatsen till Evangelium. *L-en och evangelium.* — β) (i bibeln) Pentateuken eller de fem Mose böcker. — 2) Sällskap, samfund, samfällighet, som har samma lag, samma öfverenskomna stadgar, eller hör under samma lagskipande myndighet. Förekommer för denna bem. endast i sammansättningarna Bergslagen, Roslagen (Rodeslagen). — Ss. *L-förbättring, -förändring, -lydig, -lydighet, -lydigt, -lydnad, -samling, -stridig, -stridighet, -stridigt, -vidrig, -vidrighet, -vidrigt, -öfverträdelse.*

LAG, n. 5. IV. (af *Lägga*, näml. sätta) 1) (ursprungl.) Gilde, der hvar och en skuter ihop (lägger till) sin andel. — 2) (i allm.) Flere personer, som hafva något gemensamt, tillsammans äta, dricka, roa sig. *Ett godt, glädt l. Ett l. af goda vänner. Vara i lag med någon. Hela l-ets skål. Han bjöd ett glas öfver hela l-et. Bryta l-et*, först af alla lemna ett sällskap. *Betala l-et*, betala kostnaderna för ett lag; (fig.) umgälla något. *Han skall få betala l-et.* (Fig.) *Ha ett ord med i l-et*, hafva något att säga; utöfva inflytande. — Bildar sammansättningarna Bolag, Rätterlag, Bylag, Borrlag, Matlag, Dryckeslag.

LAGA, a. oböjl. 1) Af lag föreskrifven eller tillåten; med lag öfverensstämmande; enligt lag giltig. *L. ålder. L. fång. se Fång. L. tid, anstånd. L. bevis. L. ränta. L. ting. syn. En i l. form affattad skrift. L. kallelse*, på lagenligt sätt skedd kallelse till domstol. *L. dom*, på lagenligt sätt afkunnad dom. *L. försärande, handling. L. äktenskap. Gå l. vägar*, förfara på lagligt sätt. *L. förfall*, de omständigheter, hvilka lagen erkänner såsom giltiga skäl för uraktlåtenhet att uppfylla ett juridiskt åliggande. *L. kraft*, laglig giltighet. *Vinna l. kraft*, blifva giltig enligt lag, få laglig stadfastelse. *Kontraktet äger l. kraft. L. kraftstrunnen dom*, som vunnit laga kraft. *Gifva något l. kraft.*

LAGA, v. a. 1. (af *Lag*, II, 2) 1) Bringa i lag och skick, såsom det bör vara: bereda, till-

reda. *L. mat, fisk, kött. L. en rätt med kryddor. Hon kan ej ens l. en soppa. L. här*, putsa, städa det. *L. i ordning*, göra, att något kommer i ordning, såsom det bör vara. *L. till*, se *Tillaga*. — Syn. Se *Bereda*. — 2) Åter sätta i lag, i ordning, i skick, stånd. *L. ett ur. L. söndriga skor, kläder. L. om*, se *Omlaga*; äfv. sköta, t. ex.: *l. om en sjuk, l. om elden. L. väl om en*, väl sörja för, behandla någon. *L. om sig*, hafva omsorg om sin person, göra sig goda dagar. *L. upp*, se *Uplaga*. — Syn. Upplaga, Reparera. — 3) Göra, handla, verka, anstalta, tillställa. Åtföljes i denna bem. alltid af *att* och verb i finit modus. *L. ändtligen, att det sker snart. L., att vi få mat. Du bör l., att du har en tillflykt, i händelse af behof. Jag skall l., att ni får igen det.* — *L. sig*, v. r. (sam.) Röra, flytta, begifva sig. *L. sig bort, efter, främ, i'n, ned, tillbaka, undan, upp, ut, åstad. L. sig i säng*, gå till sängs. *L. sig ur vägen*, gå undan, packa sig undan. *L. sig i ordning, l. sig till*, bereda sig till något. *L. sig till att taga afsked. L. sig till krig*, rusta sig &c. *Det l-r sig till regn, till oräder*, det ser ut att bli r. o.

LAGBEREDNINGEN, f. sing. def. Benämning på den sista och ännu (1855) fortfarande komitén för det nya lagverkets granskning.

LAGBOK, f. 3. pl. — böcker. Bok, som innehåller den för ett land gällande borgerliga lag och brottmålslag, jemte dess rättegångsordning. *Svenska l-en.*

LAGBRO, f. 2. Underlag vid en hammarställning.

LAGBROTT, n. 5. Öfverträdelse af lag.

LAGBRYTARE, m. 5. En, som öfverträder lag.

LAGBUNDEN, a. 2. neutr. — et. Af lag bunden, inskränkt; lag underkastad; af lag befäst, hägnad. *Ett l-et samhälle. L. frihet. L. styrelse, konung*, af grundlagar inskränkt.

LAGD, se *Lägga*.

LAGENLIG, a. 2. Med lag öfverensstämmande. — *Lagenlighet, f. 3.*

LAGER, n. 5. I. (af *Lägga*) 1) Samling af en mängd varor, som höra till någon viss handel. *Ett l. af varor, af vin.* — Har åtskilliga sammansättningar, såsom: Handels-, Bod-, Vinlager, m. fl. — 2) Lag, hvarf i jorden, af en viss jordart. *Ett l. af lera, sand, skiffer.*

LAGER, m. 2. pl. *lagrar*. II. 1) Se *Lagerträd*. — 2) Lagerqvistar. *En krans af l. Hjeltar bekransades fordom med l.* (Fig.) *Skörda lagrar*, förvärfva ära. *Hvila på sina lagrar*, njuta hvilans behag, sedan man inlagt ära. — Ss. *L-buske, -lund, -qvist; -skog.*

LAGERBLAD, n. 5. Blad eller löf af lagerträd. *L. användas i mallagning.*

LAGERBÄR, n. 5. Bär af lagerträdet.

LAGERBÄRSTRÄD, n. 5. Se *Lagerträd*.

LAGERFAT, n. 5. Se *Liggare*.

LAGERKERS, m. sing. En buske med stora, glänsande, ljusgröna löf, hvita blommor och svarta bär. Hos oss orangeriväxt. *Prunus Laurocerasus.* LAGERKRANS, m. 2. Krans, flätad af lagerqvistar. *Hjeltar och skalder kröntes fordom med l-ar.*

LAGERKRÖNA, v. a. 2. Högtidligt, till belöning fästa en lagerkrans på ens hufvud. — *L-ni*, part. pass. *L. poet.*

LAGERKÄLLARE, m. 2. o. 5. Källare, der lager hålles af allehanda slags vin till försäljning i parti.